

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII, Conti-utca 4.

Aci sunt a să trimită tot felul de scrisori, cereri și bani. Tot aci să primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate.

Un număr 8 filleri.

A DE VERUL

ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT DIN UNGARIA

ABONAMENTUL:

Pentru Austro-Ungaria:
Pe 1 an — — 4 coroane
Pe 1/2 an — — 2 coroane
Pe un 1/4 an — 1 coroană
Pentru strălătatate:
Pe 1 an — — 6 coroane
Pentru America:
Pe 1 an — — 2 dolari

Foaie pentru poporul muncitor român.

Redactată de un comitet.

Apare în fiecare Vineri.

Păcătosul.

Banditul de codru, după ce a jefuit, pradat, ruinat, ucis mulțime de vieți omenești după ce a băgat spaimă în sate și orașe, când e prins și dus în fața judecătorilor, și mărturisește toate păcatele, el spune că îi pare rău de cele ce a făcut, dar o face aceasta cu nădejdea că recunoscându-și păcatele, va căpăta iertare sau o pedeapsă mai ușoară. Și scăpând din pușcărie să înceapă prădarea, cu mai multă iscusință și prevedere.

Cam tot așa procedează Tisza. Într'un articol publicat în foaia lui, șeful bandiților de oraș, spune către oamenii, din banda lui că: „mari și grele păcate ne apasă sufletele” și fără rușine și șială înșiră toate păcatele, toate crimele ce le-a făcut el, partidul lui, celelalte partide și întreaga clasă stăpânitoare, împotriva poporului sărac din Ungaria. Și păcătosul înșiră la rând, cum a jefuit poporul acestei nenorocite țări, cum l'a adus la marginea prăpastiei, povestește cum a pus piedici culturii în această țară, cum a zădărnicit poporului lupta pentru îmbunătățirea vieții sale, cum a asmuțat o națiune împotriva alteia, ca stăpânitorii să le jefuească pe urmă în voie. Recunoaște că nu a făcut nimic ca să îmbunătățească viața muncitorilor cu familie, din țara asta, că a lăsat pradă proprietarilor de case poporul muncitor dela orașe, că la alegeri a propagat ura de nație, ură de confesiune, că a terorizat alegătorii cu jandarmii, că a cumpărat oameni, că i-a îmbătat cu rachie, și i-a îndopat cu papricaș.

Omul citind articolul lui, spovedania sa, gândește: Iată un om, un păcătos, care-și recunoaște păcatele și prin urmare vrea să se îndrepte, să se facă om cum se cade, bine voitor al poporului. Cine judecă însă așa pe Tisza se înșeală amar. Din câine nu se face slănină zice poporul și are dreptate. Spovedania lui, nu-i alta decât lacrimi de crocodil, și crocodilul ca să înșele prada se ascunde 'n apă și țipă, plânge tocmai ca un copil mic. Oamenii auzind țipetele astea cred că e un copil în primejdie și se duc în ajutorul lui, însă cad pradă dinților ascuțiți ai crocodilului care mâncându-și prada varsă lacrimi și țipă.

Tisza acum țipă și plânge, arată bandiților din tagma lui și întregii clase stăpânitoare: iată în ce stare de plâns e poporul, e sărac, fără cultură, în prostia lui se vinde aceluia care dă mai mult, e laș, fricos, poți să-l terorizezi, cu un gât de rachie poți să-ți faci prieten din dușman. E adevărat că prețurile de muncă acum sunt destul de mari zice el, dar muncitorul tot nu poate să trăiască omenește, să se mai lumineze, să se cultive, pentru că tot câștigul lui îl furăm noi proprietarii de pământ, căci îi vindem pâinea și carnea mai scumpă ca diamantul.

Iar ca proprietari de case îl jupuim prea tare, îi dăm drept locuință, niște gauri numite case. Ca fabricanți de tot soiul, îi vindem ce-i trebuie pentru viață, cu trei prețuri. — „Dar pentru numele lui D-zeu”, acestui popor sărac, prost, laș, fără cultură, voiți să-i dați drepturi politice, votul universal? „Gândiți-vă ce faceți!” țipă Tisza, lăsați să ne îndreptăm păcatele, să-i ușurăm viața, să nu-i mai furăm tot câștigul, ea să

poată trăi și el omenește, să devie energic, curajos, bărbat, și atunci să-i dăm drepturi.

Cine le spune toate acestea? Acela care împreună cu Lukács și Khuen a scumpit trenurile, a scumpit tutunul, care a călcat în picioare constituția, numai pentru ca să mai stoarcă câteva sute de milioane de pe spinarea poporului, care și așa era stors până la măduvă.

Iată cine plânge acum soarta poporului! De ce plânge? De ce l'a cuprins acuma odată dragostea de popor? De ce domnul acesta (care atunci când se vărsa sângele poporului pe străzile Budapestei, a zis: „Ce-mi pasă mie! nu sunt femeie isterică!”) vede astăzi așa de bine toată sărăcia, incultura, boala de care e roș poporul? De aceea ca să bage spaimă în clasele stăpânitoare, în politicieni, ca să nu dea drepturi politice, votul universal egal, direct și secret poporului, ci numai o stărpitură de vot așa cum ar voi el, ca să-și poată asigura domnia și putința de jefuire mai departe.

Și socoteala lui va reuși, dacă noi vom fi slabi, fricoși și nu vom lua parte cu trup și suflet la lupta cea mare și puternică, care se va porni la toamnă, și care trebuie să măture bandiții Lukács-Tisza din capul guvernului. Trebuie să facem ca socoteala lor să nu se împlinească. *Să lucrăm, să agităm, să revoltăm, să aprindem întreaga țară! Căci acuma e momentul să ne cucerim o viață mai bună, o cultură mai mare, un trai mai liniștit și mai omenește!*

Viața politică și socială.

ÎN ȚARĂ.

Pregătiri pentru noua campanie politică. — Un deputat guvernamental contra guvernului. — O întrunire a naționaliștilor români disolvată fiindcă se vorbea... româneste. — Alte adunări oprite. — Noui măsuri volnice contra libertății presei.

Pe zi ce trece se vedește tot mai mult că guvernul Lukács-Tisza nu mai e vrednic pentru altceva decât pentru ticăloșii și banditisme, pentru răpirea continuă a libertăților cetățenești și că regimul acesta se va prăbuși curând în groapa adâncă și scârboasă ce singur și-o făurește.

Se apropie ziua când se va redeschide parlamentul și situația a rămas turbure și amenințătoare ca înainte. Partidele opoziționiste cari s'au încăierat în Iunie cu partidul guvernamental, în cursul vacanței s'au întărit și oțelit și sunt gata acum pentru o luptă decisivă. Putința unei înțelegeri cu guvernul actual e absolut eschisă. Pe când opoziția se simte foarte bine și e însuflețită pentru războire, partidul guvernamental nu stă de loc pe roze, ci mohorât și frământat de certuri intestinale, privește cu îngrijorare spre viitor.

Mult grăitor e gestul unui deputat guvernamental, Francisc Barczay, care la darea de seamă ce a făcut-o Dumineca aceasta în cercul său din Abaujszanto, a invitat și deputați opoziționiști să ia cuvântul, și a declarat apoi pe șleau, că dacă guvernul va continua și la toamnă procedarea sa bru-

tală și sălbatică, atunci se va retrage din partidul guvernamental. Acelaș lucru l'a declarat și alt deputat guvernamental, Geza Antal. Și e de prevăzut alte dezertării numeroase din tabăra guvernamentală.

Inceputul s'a făcut și va mai urma, până ce se va face mare gol în jurul lui Lukács și Tisza.

In adunările ținute Dumineca trecută de partidele opoziționiste s'au făcut declarații foarte importante, cari dau orientări asupra intențiilor opoziției. Așa în localitatea Somorja, unde vicepreședintele partidului kossuthist, Iuliu Săghy și-a ținut darea de seamă, — contele Mihail Karoly a spus că nu este eschis ca opoziția să fie învinsă la toamnă, în nouile lupte ce se vor duce, dar guvernul va merge spre victoria numai peste cadavre.

Dacă opoziția va fi nimicită, atunci și Ungaria va ieși nimicită. Incheierea unei păci e cu putință numai atunci când Lukács și Tisza vor părăsi locurile lor. Contele Appony a vorbit în acelaș sens, și a anunțat că opoziția va duce lupta, fără cruțare contra regimului tiranic de azi.

La o altă adunare a opoziției, ținută în Tiszalök, unde deputatul kossuthist Zoltan Papp și-a ținut darea sa de seamă, deputatul Mezóssy a declarat că ministrul președinte Lukács trebuie să plece, aceasta o cere interesul național și 'n locul său să vină un bărbat politic cu vederi largi, neatărnate, care să rezolve mulțumitor și cinstit votul universal. Și nu va fi nici o primejdie dacă și pentru naționalitățile nemaghiare, noul sistem de vot va fi mai drept decât cel de astăzi.

Iată acum și câteva mostre noi ale despotismului guvernului Lukács.

Ministrul de interne a dat ordinațiune, după care în viitor, nu vor putea vinde pe stradă gazete decât acei cari au trecut vârsta de 18 ani, posedă carte de legitimație dela poliție, prevăzute cu fotografia lor. Ziarele care se vor vinde pe stradă, vor fi revăzute (cenzurate) întâi de poliție, și dacă aceste gazete cuprind „agitații în contra ordinii publice” (cu alte cuvinte dacă nu se placul guvernului) sau dacă conțin lucruri imorale și se ocupă cu intimități familiare — se oprește vânzarea lor pe stradă.

Iată dar că guvernul Lukács și Tisza a ridicat pe polițiști la rangul de judecători și critici ai presei, ei vor judeca acum ce articole de gazete sunt morale sau imorale care publicațiuni trebuie confiscate. Dar cu măsura aceasta nu se dă numai o grea lovitură libertății presei ci se răpește mijlocul de existență la familie întregi — cari își trimeteau copii să-și câștige bucățica de pâine, prin vânzarea gazetelor pe stradă. Dar cruzimea cărmuirii de astăzi nu mai cunoaște margini.

O adunare convocată de deputatul clerical Szmrecsány, Dumineca trecută la Neutra, pentru a-și face darea de seamă, a fost oprită de jandarmii, sub cuvânt că dimineața au avut loc mirurile în biserică de acolo.

Și adunarea convocată de tovarășii noștri din Salonta-mare a fost oprită, fiindcă „socialiștii nu oferă garanțiile personale și mo-

rale cari să poată asigura adunării o desfășurare liniștită, fără turburarea ordinii publice.

Un caz și mai scandalos, e cel din Odorhei (comitatul Sătmar) unde organele guvernului, în frunte cu deșteptul pretore Helmecezi, au dizolvat o adunare populară convocată de partidul naționalist român, sub motivul, că el, pretorul, neștiind românește nu poate da voie românilor să vorbească în limba ce el n'o pricepe.

Își poate închipi cineva ceva mai scandalos, mai revoltător? Auziți d-voastră? Să nu mai vorbești obștei românești, decât numai în limba ce o înțelege solgăbirăul, fișpanul, sau Tisza Pișta. Adica ticălosul de pretore Helmecezi, asta trebuie să înțeleagă ce vorbești, poporul însă nu-i lipsă să te înțeleagă.

Asta e culmea nerușinării, să ceri voie cutăria mizerabil slusbaș al statului, dacă poți să vorbești românilor românește.

Noi, socialiștii, cari cerem, ca fiecare popor să aibă deplina libertate să se desvolte culturalicește în limba sa maternă — protestăm cu ultima energie contra acestui act barbaric.

IN STRĂINĂTATE.

Austro-Ungaria vrea pace în Balcani?

Inițiativa contelui Berchtold (ministru de externe austro-ungar) de a invita toate Puterile europene la o consfătuire, pentru a se afla modalitatea de a se restabili pacea în Balcani și ordinea în Orient — e privită cu multă neîncredere de multe țări. Propunerea lui Berchtold apare ca o comedie strecurată pe o scenă tragică, pentru a se masca realitatea, pentru a provoca o zăpăceală în spiritele celor atenți, ca să nu bănuiască cele ce se petrec între culise.

Nu interesul păcii, nu dragostea pentru nenorocirile Turciei, au determinat inițiativa contelui Berchtold, ci o combinație de diplomatie subtilă, care nu vrea să lase să-i scape terenul de sub picioare. Propunerea vine în momentul când vizita prim-ministrului francez Poincaré în Rusia, lega mai strâns ca ori când trista înțelegere franco-rusă — și da Rusiei puteri noi ca să-și urmeze opera sa de cucerire în Balcani. Austria, amenințată de această forță, pe care o credea zdruncinată, vrea să atragă puterile într-o cursă. Dacă s'ar ajunge la un acord asupra propunerii austriace, noul rol pe care l'ar lua. Puterile europene ar întârzia cu mult realizarea planurilor rusești, engleze și franceze în chestia Orientului.

MORRIS ROSENFELD.

VIAȚA AȘA CUM ESTE...

Și dacă viața e un vis
Al somnului etern,
Vreau să visez de paradis
Și nu de negru infern.

Eu vroiu în visul meu cântări
Și jocuri, veselii,
Căci săturatu-m'am de oftări
De plâns, de ajunsu-mi-i.

Și lumea o grădină de-i,
Să mă preumblu vroiu
Prin strălucitele-i alei,
Departate de noroiu.

Și mi-ar plăcea ș'un mic buchet
Din florile grădinii:
Destul mă 'ncununară, biet
Urzicele și spinii.

Iar dacă viața noastră e
Un nesfârșit război:
Vre-o teamă n'am și nu m'ascund,
Ci să mă lupt eu vroiu.

Dacă nu s'ar face acordul, schimbul de vederi între diplomații străini, manevrat cu dibăcie — ar putea duce la o conferință internațională și odată aci, nu descentralizarea Turciei, nu pacificarea Balcanilor s'ar regula, ci interesele fiecărui mare stat european în Turcia și peninsula balcanică.

Cu alte cuvinte, Austria, prin acțiunea ministrului său de externe, voiește numai să arunce praf în ochii opiniei publice, să apară ca și cum nu urmărește nici un interes în evenimentele actuale din Balcani. În realitate însă Austria are o țintă precisă, vrea să puie mâna pe ținutul Novi Bazar. De aceea instalează consulate și agenții comerciale în Albania și Macedonia. Acești agenți vând arme albanezilor *contra turcilor și contra muntenegrenilor*. Unele ziare franceze și engleze spun chiar că Austria subvenționează preoții ca să menție în spirite ura contra turcilor. Pentru a câștiga și mai mult încrederea și devotamentul populației din Macedonia și Albania, Austria îi acordă ajutoare sub diferite forme. Cu chipul acesta își stabilește un fel de protectorat care mai târziu poate deveni o ocupațiune.

Pe scurt propunerile contelui Berchtold are numai de scop să mascheze uneltirile Austriei în Albania.

Vizita ce a făcut-o săptămâna trecută ministrul de externe austro-ungar la regele Carol al României, servește iarăși pentru realizarea planurilor de cucerire ale Austriei în Balcani. Conte Berchtold a transmis regelui României dorința împăratului, ca 'n caz când Bulgaria va ataca Turcia și îi va declara război, România să nu se amestece și să lase mâna liberă Bulgariei contra Turciei.

Situația în Belgia.

Clericalii belgieni se mențin la putere și Papa dela Roma e foarte încântat de acest fapt, căci aproape toți politicienii conservatori din Belgia au primit dela Roma scrisori, exprimând mulțumiri pentru izbânda sfintei cauze a clericalismului și condamnând în termeni aspri socialismul și tendințele liberale. Că regimul clerical e o pacoste pentru Belgia, reiesă și din faptul că 'n cursul ultimelor alegeri parlamentare de acolo, guvernul a cheltuit sume enorme de bani și azi cassele statului sunt goale. De aceea guvernul clerical s'a hotărât să realizeze un împrumut de 300 milioane. Dar n'a reușit, căci marile bănci belgiene n'au vrut să țină seamă de trebuințele guvernului. Aceasta înseamnă un vot de blam la adresa majorității guvernamentale.

Lipsa de bani o resimte acum greu stăpânirea din Belgia, și recurge la tot felul de operațiuni spre a face față trebuințelor administrative.

În ce privește situația parlamentară, toate ziarele sunt de acord că parlamentul belgian se afla la sfârșitul său. Timp de patru săptămâni, deputații n'au făcut altceva decât să-și arunce tot felul de insulte. E adevărat că discuțiile asupra abuzurilor electorale sunt de obicei violente, dar în Belgia, partidul clerical a mers prea departe cu falșurile și escrocheriile. A cheltuit sute de mii pentru mituirea alegătorilor, sume cari au fost acoperite din veniturile bisericilor și mănăstirilor.

Partidul socialdemocrat se pregătește cu toată energia în vederea proclamării grevei generale. Țara a fost împărțită în mai multe districte de organizație. Muncitorii din toate breslele plătesc în mod regulat contribuțiile pentru fondul de rezistență. Până și medicii spitalelor comunale se asociază la acțiunea tovarășilor noștri belgieni.

Se prevede că la sfârșitul toamnei va începe asaltul general în pöttriva clericalismului și lupta decisivă pentru votul universal.

De vorbă cu popii.

(Articol venit din afară și face parte dintr-o serie de articole ce vor apare în gazeta noastră, scrise de un dascăl, tovarăș al nostru).

Cinstiți Părinți! Domniilor voastre vă place să vă amestecați în trebile noastre, a muncitorilor și a muritorilor de tot rangul, când ne luptăm cu domni și cu ceilalți stăpâni ai zilelor, pentru a ne ușura traiul și pentru a ne asigura o viață mai tihnită după munca noastră grea, care pân' acum nu ne aduce alta, decât năcaș și neajunsuri în viață.

Amestecându-vă în trebile noastre, ziceți, că o faceți aceasta la porunca lui D-zeu, a căruia slugi prea plecate sunteți.

Să ne iertați, cinstiților părinți, că și noi vă spunem o vorbă-două și să vă zicem: lăsați-ne în pace, dacă vreți, să nu ne acățăm și noi de domniile voastre.

Căci vedeți, fețelor sfinte, chemarea noastră este să ne pregătiți pe noi pentru viața dincolo de mormânt, așa sună toată învățătura d-voastră; — apoi feriiți din cale-ne deci, căci rândurile noastre să luptă pentru binele în lumea aceasta pe pământ. Feriiți din cale, strigăm, căci nouă nu ne pasă, că ce crede cineva despre viața după moarte. Dar vom înlătura din calea noastră pe toți ceice momindu-ne cu vorbe sfinte minci-noase, ne fac pe noi crezători în prostii și

E mândru, îmbătat să fii
De cântece și flori,
Dar e măret, sublim, să știi:
Să lupți, să nvingi, să mori.

Traducere de: Barbu Lazareanu.

FERICIRE!..

— FANTAZIE —

După o zi lungă și grea de muncă, sosii acasă. Numai ce pașii pragul ușei, târziu noaptea, și simțind că am ajuns la pragul puterilor mele, mă trântii fără șgomot pe patul meu murdar și aspru.

În cameră liniște adâncă. Copilașul îmi dormea dus. E cam mult de când nu l-am mai văzut treaz, de când nu i-am mai auzit râsul său nevinovat și vesel. Plec în zorul zilei la muncă și mă întorc aproape de miezul nopții, cum să-l văd? Și totuși cât a-și vrea să-l văd, să-l aud, să-l strâng în brațe pe micul ingeraș...

Ana, soția mea, se trezise. Simțea, deși nu auzise intrarea mea. Îmi șopti să-mi iau mâncarea răcită de pe sobă, și ațipi din nou. Era atât de obosită; muncește doar și dânsa din greu ziua întreagă, departe de casă. De oboseală, pofta de mâncare mi-a trecut, deși

mai odinioară păream flămând ca lupul. Mă ridic și-mi desbrac hainele înegrite, și fără a-mi spăla măcar mâinele murdare de unsoarea mașinei, căzui pe pat și peste câteva minute dormeam somnul celor buni.

În vis mă văd în pustii Sahariei. Nici un vânt nu suflă și arșița grozavă a soarelui, mă chinua amar. Totuși în toată zarea nu se arăta nici o umbră la care să te poți furișa. Și nici o picătură de apă cu care să-ți mai moi buzele uscate! Și lângă mine mii și mii de alți nefericiți, cari sufereau de aceeași caznă de iad. Cu frunțile plecate la pământ, curgeau de pe dânsii râuri de lacrimi și sudori...

Mă uitaiu în jurul meu și un oftat greu mi se smulse din piept: „Ah, ce amară e viața!”

„Da, amară e!” răspunseră deodată două voci, cari veneau par'că din văzduh. Rămăsei încremenit, pentru vre-o câteva momente, Deodată văzui înaintea mea două fantome, cari, încetul cu încetul luară forme hotărâte, îngerești. Da, sunt sigur că erau îngeri.

Unul dintrânsii, cu părul des și blond, cu o față gingașă, ideală, cu ochi mari albaștri ca cerul, cu o haină azurie ce făcea să i se străvadă formele-i regulate, îmi întinse, cu un zâmbet dulce, dar nu fără energie, o fanfară și adăogă:

slugi, unelte neputincioase ale domnilor și tuturor apăsătorilor supt cuvântul, că așa a rânduit Dumnezeu toate! Iar noi nu avem să fim nici slugi năcăjiți, nici unelte de batjocoră pe pământ, ci oameni liberi, stăpâni peste soarta și viitorul nostru. Căci numai un mișel poate să zică, că este pe lume un astfel de Dumnezeu, care în bună-tate, dreptate și atotputernicia lui înțeleaptă umple lumea cu trântori, imbuibați în toate bunurile lumești și cu milioane de muncitori trudiți, dar fără căpătâi și într'una plini de grija și năcazul zilei de mâini, pe cari să-i poată palmui orice tras-împins din garda stăpânitorilor.

Nu ne trebuie nici împărăția cerească, făgăduită numai pentruca să știm fi nefericiți, lipsiți și zdrențuroși pe pământul acesta. Fie a d-voastră toată împărăția cerească, nu mai să ne dați pace pe pământ. Apoi nu ne învățați pe noi la cinste și omenie, căci domniile voastre ziceți, că acela este om de omenie, care lucră din zori de zi până noaptea târziu; iară noi zicem, că nu astfel de om poate să fie de omenie, ci la tot cazul e un prost, pentrucă își mănăcă sănătatea și viața înainte de vreme, neodihnindu-și corpul cum o cere aceasta dela noi legea firei. Nu ne înfricați cu minuni, căci de când e lumea minuni n'au fost, ci numai lucruri neînțelese de oamenii proști. Nu ne învățați legile, căci legile de pe pământ sunt făcute spre folosul celor puternici, iar legile făcute fără noi în contra noastră ne îndeamnă să luptăm, să facem noi legea binelui și fericirii noastre.

Nu ne înfricați cu iadul! Noi toți vrem să ajungem în iad, numai bine să ne fie pe pământ. Păcat e păcatul omului sărac, dar e și mai blăstămat păcatul bogățiilor acolora, cari prin plata mică osândesc pe sârmanul muncitor la furt, la ucidere și la alte păcate grele. *Învățați-i d-voastră pe bogății aceștia, să ne plătească munca noastră, și nu vor mai fi tâlhari.* Și spuneți-ne, sfinți părinți, când noi siliți de lipsă și de năcaz după zisa domniei voastre și a domnilor ne-am „răzvrătit” doar ne vom putea îmbunătăți soarta, oare ați spus cândva un cuvânt bun pentru noi? Nu! Ci alăturându-vă pe lângă domni și cei puternici cu o fățarnicie sfântă ne-ați strigat, plecați-vă, că așa cere legea, căci capul plecat nu-l taie sabia. Cu rugăciunile d-voastre noi am putea muri de foame pe pământ, căci de când e lumea numai mintea luminată împreună cu puterea brațului, adeseori prin sânge și foc a putut să aducă bine milioanele — minunile cerești însă niciodată. Vă

„Vasăzică simți amărăciunea vieții? De tine însă depinde să scapi de ea și în locul ei să începi una fericită, veselă, lipsită de amarul ei. Ia această fanfară magică. Sună alarma, și toți acești nenorociți se vor strânge în jurul tău, toți acești bărbați, femei și copii se vor uni cu tine și această mare pustie de suferinți și dureri se va preface într'o oază bogată și fertilă pe care veți putea trăi cu toții în tihnă. Da, această viață este amară, pentrucă...”

Dar ingerul acesta nu isprăvi, căci celalt îl intrerupse. Ingerul celalt e cam greu de descris. Avea o înfățișare respingătoare și atrăgătoare în același timp. Într'o mână ținea un ulcior și cu un gest poruncitor și cu un pas hotărât se puse între mine și primul inger.

„Nu te încrede în această sirenă a răzvrătirii. Da, viața e amară. Calea ce-ți propune dânsa e periculoasă, logată de străduinți, ocară și chinuri grele și cine știe unde duce! Mulțimea aceasta nenorocită, greu se va uni cu tine, e prea înlăntuită ca să poată gândi... Visul utopic ce această zână caută să-ți însușească, nu va face decât să simți durerile vieții, cu atât mai tare, chinurile ei cu atât mai crunte. În orice caz vor mai curge vieți omenești multe, până ce se va realiza — dacă se va realiza — proorcirea acestei visătoare. Tu vrei fericirea?

rugăm deci din nou, ferțiți-vă din calea noastră.

Nu ne învățați să ne iubim aproapele, căci voi chiar din învățătorii noștri — vreți să faceți slugile voastre, cărora le-ați făcut plată de răs, stole de 40—50 fileri, iar voi aveți bunuri mari, stole nemărginite — și le strigați într'una învățătorilor: *nu luminați poporul, că atunci numai poți birui cu el.*

Nu vă lăudați, că ați mântuit limba românească. Asta e o minciună. Toată lumea știe, că până în vremea lui Gheorghe Ra-coți, alui Vasile Lupu și Matei Basarab tot în limba slavonă ați mormăit în biserică și dacă acești oameni nu introduceau limba românească neîntrebându-vă, și astăzi ați boncâni tot așa; iar dacă guvernul s'ar simți așa de tare, să poată zice, că numai atunci vă dă congrua scoasă de pe spinarea noastră, dacă veți cânta ungurește: *V'ati pune îndată în șirul întâi să mântuiți limba românească cântând ungurește în biserică, la nuntă, la botez și la morți.*

În sfârșit istoria ne spune, că strămoșii popilor au vândut pe Horea care a prins arma pentru eliberarea țaranilor oropsiți de foame și chinuri, și a trebuit să-și ispășească îndrăzneala, acesta fiind rupt pe roată.

Pe scurt: N'aveți nici un merit față de noi muncitorii și nici față de limba noastră. Plecați din calea noastră! Noi avem un sigur dor, să scăpăm de voi, de învățăturile, de sfaturile voastre cum a scăpat Franța și Portugalia de tirania voastră scuturându-vă de pe spatele sârmanilor muncitori.

Rădicăm glasul nostru.

Stimați Tovarăși! Într'un articol din foaia noastră „Adevărul”, intitulat „Vorbe mari” — ne-ați atras la mai multă atenție, asupra marilor opere naționaliste ale faimosului nostru doftor Valerică Branisce, fruntea Banatului.

Rădicăm dar cuvântul toți aceia cari au lacrimat în ziua de sfântul Ilie, lacrimi de crocodil pentru doftorul Valerică, care în vorbele lui mari, cultivă atâtea fapte mici, pentru neamul românesc.

Scuzați-l, pentrucă nu este vina lui, suntem doar în era tizaistă, — iar doftorul Valerică află și el de bine — că socialiștii trebuie scoși din sate, asta drept mulțumire că la alegeri au votat cu naționaliștii, și că pentru dreptul de vot universal, tot socialiștii au vărsat sângele pe străzile Budapestei, pentruca naționaliștii noștri să se

Prin tine singur poți să-ți-o câștigi! Primește acest ulcior. Umple-l cu lacrimi și sudori și când vei fi umplut unul, doă, nouă și noăzeci și noă, vei ajunge — vezi tu unde? la oaza verde de pe tulpina aceea... nu tocmai depărtată. O zărești? Da, cerul e limpede, o poți zări. Vezi acolo, stau toți acei ce-au ascultat de sfaturile mele.

Ei trăesc în palate superbe, pe tronuri de aur și cu coroane de briliante pe frunte. Un zefir plăcut adie vecinic acea culme și traiul acolo e un vis mareț și feeric. Vezi tu, cea oază? Ca să fie ce este trebuie udată cu lacrimi și sudori, altfel se preface în pustiu și ea...”

„Sudori, ingere?” zisei eu și întinsei mâna spre ulcior. Ingerul prim dispăru pe dată.

„Sudori? Ah, sudori îți pot da cât vrei!” Și lipind ulciorul de trupul meu, începui să culeg râurile ce curgeau de pe mine.

„Nu așa, muritorule! Nu lacrimile, sudoarea ochilor, fruntei și corpului tău, nu, nu. Atâta nu va ajunge. Trebuie să strângi lacrimile, sudorile, suferințele și durerile semenilor tăi. Strânge fiecare picătură, căci ele te aduc tot mai aproape și mai aproape de oaza mult dorită.”

Și am început să strâng. Am umplut o cofă, am strâns două, am strâns nouăzeci

plimbe pe acest pedestal de sânge socialist. Iar doftorul Valerică astfel vrea să facă cale pe vale și drum bun lui Tisza prin sate.

Cu tot dreptul se pot îngrozi naționaliștii de socialiști și de activitatea lor de deșteptare a conștiinței de clasă a țaranului în urma pasivității și activității naționaliste, necorecte și și fățarnice.

Ei nu se gândesc la organizarea poporului românesc, ci ultima activitate ce le-a mai rămas este scoaterea socialiștilor din sate! Frumoasă treabă!

Dar, fiți liniștiți, tovarăși, — nu sunt naționaliștii așa de eroi, — ca ei ce spun cu cuvântul să fie în stare a implini și prin fapte. Să vă spun un secret:

Cinsprezece mii de broșuri: „Să fie lumină”, le-a împărțit poporului român din Banat și jur un tovarăș de al nostru. Întreb-acuma, oare aceste broșuri socialiste cum le va scoate Tisza și cu naționaliștii din memoria treazului nostru neam românesc!?

Da, așa e! De conștiința de clasă a țaranului — se cutremură întunecatul naționalism.

Și doftorul Valerică, n'are ce să facă la toate aceste. El trebuie să rămâie păpușa clericală ce este, și trebuie pe plata ce-o capătă să arete dătătorului de muncă: clericalismul — că ultima lui doftorie este: nu scoaterea întunericului din sate, — ci scoaterea socialiștilor din sate cu „Drapelul” său.

Așa dar, naționalistul Branisce și soții săi nu se gândesc la scoaterea mizeriei naționale din sate, la deslegarea chestiilor economice, la pământ și drepturi poporului românesc, la toate primejdiile ce amenință neamul în parlament și afară de parlament, — ci toată activitatea română să concentrează la scoaterea socialiștilor din sate!

Să ne mângaiem însă, că păcatele naționaliștilor față de socialiști se reduc numai la vorbe, dar față de poporul inconștient român, păcatele sunt potop, în toată clipa și cu fapta.

Mai mulți tovarăși din Lugoj.

România Muncitoare.

(Urmare și sfârșit.)

Față de industria această slabă, natural că nici mișcarea muncitorilor industriali nu poate fi puternică. Mișcarea este de luat în serios numai dela 1905, ca răsădit al revoluției rusești cari își luă avântul spre triumf.

și noă, fără să-mi pese de vaețele ce se ridicau la urechile mele. Căci pe cât mai multe cofe umpleam, pe atât mă simțiam mai presus decât cei din jurul meu, mai transportat... După ce un număr destul de mare fără măsură fură umplute; un car de zefir tras de cherubini de foc, mă ridică și mă duse la oaza verde, ce până acum o puteam vedea numai în zare. Pe un tron de aur fui așezat; pe frunte mi se puse coroană de briliante. Ce trai îmbelșugat, fără griji și fără muncă! Raiul ceresc pe pământ!

Dar de ce acest sgomot asurzitor, izbucnit pe neașteptate? Privii în jurul meu și văzui fețele fericitorilor. Toți până acuma benchețiau fără grije. Acum erau palizi. Ce se întâmplase? Agitați și plini de groază își așteptau privirile în spre răsărit. Văzui o măsă mare de oameni venind în goană, în spre noi, cu furie, cu tărie, cu strigăte de izbândă. Ajunseră la oază. Cu ingerul prim în frunte, răsturnau tronurile de aur și în strigăte de alarmă și în cântece de victorie luara în stăpânire tot ce dânsii prin lacrimi și sudori clădiră și susținură...

Se găsi în sine cine să primească fanfara magică...

1 Mai.

Din mișcarea socialistă veche aproape nici o urmă n'a rămas. De abia doi trei tovarăși mai vechi lucrează în mișcarea ce s'a format după 1905. Aceștia și câțiva renegați, trecuți în partidele burgheze ocupând funcțiuni mari de stat, dovedesc că — fără clasa muncitorilor industriali — a existat acum 30 de ani o mișcare socialistă în România. Dintre conducătorii vechi este interesant să amintim pe Vasile Morțun, avocat și pe Ioan Nădejde profesor. Acești doi oameni începând cu socialismul „au făcut carieră mare”. Cel dintâi, — ca și tovarășul său francez Millerand — a dus-o până la ministru de lucrări publice.

Celalalt este directorul bogat și fericit al unei foi liberale-reacționare. Sperăm că asemenea oaspeți nepoftiți vor ocoli de acum înainte mișcarea adevărat proletară, care tot mai mult se imputernicește.

Mișcarea industrială din România dela 1905 și până acum a trebuit să lupte cu piedici uriașe. La primul congres din 1906 tovarășii români au numărat 4466 de muncitori organizați. La a doua convenire din Galați în 1907 au dat raport despre 61 organizațiuni cu 8470 membri.

Guvernul boierilor a găsit că e nimerit atunci să înăbușe mișcarea modernă a muncitorilor. Prilej le-a dat revoluția țaranilor din 1907. — Dealtfel e lucru clar — și din cele scrise mai sus — că revoluția țaranilor nu a fost rezultatul agitației socialistilor conștienți, de clasă. Guvernul a luat la răspundere organizațiile muncitorilor industriali. Ceva mai mult, de atunci au eșit la iveală astfel de lucruri care dovedesc cu prisosință că mișcarea țaranilor este rezultatul agitației agenților partidelor burgheze, ale liberalilor și conservatorilor cari urmăreau să se compromită unul pe altul. Și guvernul totuși a tăbărit cu toată furia asupra organizațiilor muncitorești.

Peste cinci sute de oameni au fost expulzați de guvern numai pe motivul ca au fost membri unor organizațiuni. Poliția a arestat și bătut vre-o 1000 de muncitori industriali, tribunalele au pus pe capul muncitorilor cel puțin 12 ani de închisoare, organizațiile le-au devastat, cărțile și scrisorile nici până în ziua de azi nu le-au primit înapoi aceste organizațiuni. În 1909 când mișcarea intrucâtva reinviase după prigonirile din 1907, guvernul din nou a ordonat să se devasteze organizațiile muncitorești. Atunci motive de prigonire a fost atentatul comis contra ministrului președinte I. Brătianu. Ori e cunoscut de întreg publicul că „atentatul” l-au aranjat oamenii poliției.

Acum intrucâtva, s'a potolit vântul reacționar în România, fiindcă guvernul partidului conservator care este acum la putere voiește să-și câștige popularitate. De aceea nu atentează la libertățile publice ca guvernul trecut al partidului liberal. De sigur aceasta va dura atâta timp, până când partidul dela guvern se simte destul de bine așezat în șea. Că ambele aceste partide sunt unul și același câne, ne dovedește una din punctele de căpetenie ale congresului socialdemocrat din anul acesta, chestea legii noi a meseriilor.

În România mișcarea economică și politică stau în cea mai strânsă legătură una cu alta. Într'atâta sunt în strânsă legătură încât tovarășii nici nu au ținut congres deosebit, de partid politic și de organizație economică. Până acum împrejurările specifice i-au determinat să lucreze în strânsă legătură însă cu dezvoltarea ce va urma, natural că se vor schimba și împrejurările. În anul acesta au și hotărât că în viitor vor ține congrese deosebite. Darea de seamă a congresului de acum arată că sunt 6775 de muncitori organizați. Dintre membri aceștia 4220 sunt în București. 95 de greve au avut loc cu reușită, s'a mai ținut multe adunări și s'a desfășurat o frumoasă agitațiune. Mai arată și greutățile ce au întâmpinat tovarășii în timpul agitației. Așa trebuie să amintim în primul rând faptul că

în cei doi ani din urmă, tovarășii din București se pot mișca mai liber (de pildă la congres și la adunare am fost scutiți de prezența poliției) în timpul acesta însă în provincie agitația este imposibilă din cauza brutalității polițenești.

Muncitorii dela puturile de petrol și minierii cât și muncitorii de pământ sunt cu desăvârșire inconjurați de jandarmi și poliție. O piedică uriașă pentru agitațiunea socialistă este și gradul de cultură nespuse de mic al poporului.

Cele două puncte principale de discuție ale congresului au fost *noua lege de meserii și votul universal*.

Noua lege e o pildă clasică a acelor legi cari hotărăște „despre noi — dar fără noi” în treburile muncitorilor, legi care cu siguranță îți iau cu o mână, ce nu ți-au dat cu cealaltă. Telul principal al acestor legi e întotdeauna aceea, să arunce praf în ochii muncitorilor și ai lumii. Legea aceasta dă sprijin în caz de boală și de accidente. Maximul de ajutor e atât de mic, încât e de răs. Dispozițiile legii asupra organizației caselor de ajutor, nu fac nici două parale în loc ca aceste case de ajutor să respecte o autonomie și să fie puse sub cărmuirea muncitorilor, ele sunt conduse de birocrația statului și stau la discreția patronilor. Aceasta încă nu e nimic. În legea aceasta se cuprinde și dispozițiuni asupra corporațiilor, asupra comisiilor de împăciuire și chestia organizării.

Astfel de organizații voiesc să înființeze în România, cum a plănut și Szterényi în proiectul său de reviziune a legilor de meserii.

Cu încercări de acestea guvernul conservator „liberal” vânează popularitatea ce n'a avut-o guvernul reacționar „liberal”. Tovarășii noștri la congres nu au putut face altceva decât să discute modul cum să împiedice aplicarea punctelor din lege cele mai dăunătoare pentru muncitorime. Prin cuvântări însuflețite și prin rezoluțiuni energice au declarat tovarășii români la congres, că încep lupta aprigă pentru votul universal egal și secret. E lucru știut că în România din 7 milioane de locuitori numai 90.000 au drept de vot. Și în afară de asta — de sigur după voia regelui Hohenzollern — dreptul de vot ie împărțit în trei clase și este indirect pentru țărani, așa ca în țara iuncărilor din Prusia.

Prima grijă a muncitorimeii apărute și jefuite din România, este să pună capăt domniei excluzive a boierilor. La congresul ei a considerat de înălțătoare pilda muncitorimeii din Ungaria, și a declarat că e demnă de urmat în lupta ce o pornește acum. Muncitorimea ungară însuflețită de solidaritatea proletară și cu inimă plină de nădejdi dorște ca lupta României muncitoare să se isprăvească cu învingere deplină.

(Articolul acesta l'a scris tov. Em. Buchinger, după reîntoarcearea sa dela congresul socialdemocrat din România, unde a reprezentat partidul socialdemocrat din Ungaria).

(Din revista „Szocializmus“.)

Trad. de: P. Buciumean.

CRONICA.

— **Vin jandarmii!**... Ministrul de honvezi a dat ordin comandanților de jandarmi să concentreze la Budapesta, pe la jumătatea lunii Septembrie, întreg corpul de jandarmi care și 'n luna Iunie a fost în Capitală. Acest ordin e în legătură cu re-deschiderea parlamentului, care are loc la 17 Septembrie. Guvernul Lukács-Tisza este convins că fără jandarmi nu mai poate face nici o ispravă, de aceea a apelat din nou la ajutorul lor. Sub scutul lor va opera, pardon... va governa... mai departe.

— **De ce arme se folosesc milionarii!**... Mare senzație produce pretutindeni, știrea ce vine din America, cu următorul conținut: Fabricantul Pitmac, președintele trustului de bumbac, arestat de

poliția din orașul Lawrence, a făcut mărturisiri complete, că toate exploziile de dinamită și focurile provocate în diferite părți ale orașului — au fost opera fabricanților trustului de bumbac, iar nu a lucrătorilor, cum declaraseră la început fabricanții. Milionarii americani prin exploziile dinamitei intenționau să compromită organizația lucrătorilor din industria bumbacului, în vremea grevei mari de acum câteva luni. Infățișând pe greviști ca incendiatori și criminali, fabricanții credeau că greva va lua mai curând sfârșit, iar sindicatul lucrătorilor va fi distrus. Dar ce se naște pe întuneric trebuie să iasă la lumină. Și așa a ieșit la iveală ca milionarii fabricanți pentru apărarea intereselor lor, au mers atât de departe cu orbirea lor, încât voiau să arunce vina criminală asupra unei întregi clase de muncitori cinstiți, numai ca milioanele lor să se înmulțească. Fabricantul Pitmac care a mărturisit aceasta, a fost pus în libertate, dar de rușine și-a pus capăt vieții cu 'n foc de revolver. A mai fost arestat un alt milionar Wood Wiliam, amestecat în același complot al fabricanților.

— **Dela manevre la moarte.** Un caz nemai pomenit de scandalos, care vădește câtă sălbătăcie și dobitocie domnește în armată, se comunică de pe câmpul de manevră din Galiția. În localitatea Gorzyce, lângă Sieniawa, un ofițer, comandantul unei patruli de husari — a dat ordin husarilor ca 'n loc să treacă râul San, pe punte, — să intre deadreptul în râu și să-l treacă echipați cum erau. În bezna nopții, soldații au dat peste un loc mlăștinos, strânic de adânc și au fost duși de valuri, în adâncime și din 12 inși, 10 împreună cu cai lor au aflat moartea în acel râu. Ofițerul, firește a scăpat teafăr.

Autoritățile militare, de sigur, n'au suflat nici un cuvânt despre această groaznică catastrofă. Dar lucrurile au ieșit totuși la lumină. Un biet husar care a scăpat de înec, a scris un răvaș la un prieten al său, în care povestește pe scurt jalnică nenorocire. Răvașul a fost publicat într'o gazetă din Vasvár, și acum toată lumea află adevărul, și înțelege rostul desmintirilor ale autorităților militare.

— **O întrevvedere între un spion și un revoluționar rus.** Vestitul revoluționar rus, Wladimir Burzew, care a demascat pe toți indivizii aceia cari se dau drept revoluționari și în realitate nu-s decât niște spioni, niște trădători ordinari în serviciul poliției rusești, — povestește acum în ziarul francezesc „Le Matin” că la 15 August a avut o întâlnire în Frankfurt an Main (Germania) cu faimosul Azew, unul din foștii conducători ai mișcării revoluționare ruse, dovedit în urmă a fi un agent provocator în slujba poliției secrete rusești. Azew plângând, a asigurat pe Burzew, că el a lucrat numai în interesul revoluției. A intrat de fapt în serviciul poliției, dar numai cu scopul de a folosi revoluționarilor. Ela a trădat pe unii revoluționari pentru a scăpa pe alții și a putea săvârși atentatele împotriva fostului ministru de interne rus Plehve, a marelui duce Sergiu și a amiralului Dubasow.

Secțiunea română din Budapesta ține întruniri, conferințe științifice și literare în fiecare Duminică seara la ora 8. Iar în fiecare Mercuri seara se țin ședințele seminarului liber, în restaurantul Tautner Ferenc în Népszínház-utca Nr. 9.

Secțiunea română din Brașov, ține conferințe științifice și literare în fiecare Marți seara la ora 7 în sala Clubului Muncitorilor din str. Porții.

Redactor-responsabil: **Joan Flueraș**

Tipografia Világosság, societate anonyma, Budapest, VIII., Conti-utca 4.